

Asia: VN/12128/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Luonnonsuojelulain lukukohtaiset kommentit

1 luku Yleiset säännökset

Helsingin hallinto-oikeus ottaa lausunnossaan kantaa esitykseen lähinnä siltä osin kuin se voi vaikuttaa hallinto-oikeuden toimintaan ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

2 luku Luonnonsuojelun viranomaiset ja muut toimijat

-

3 luku Luonnonsuojelusuunnittelu

-

4 luku Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen

-

5 luku Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkosto

-

6 luku Luonnonsuojelualueet

-

7 luku Luontotyyppien suojelu

Luonnonsuojelulakiin lisättäisiin uusi säännös (66 §) uhanalaisten luontotyyppien huomioon ottamisesta lupaa tai suunnitelmaa hyväksyessä. Pykälän yksityiskohtaisten perustelujen mukaan tämä huomioon ottamisvelvoite ei muuttaisi muiden lakien mukaisia luvan tai suunnitelman myöntämisen edellytyksiä, eikä yksin voisi olla luvan myöntämisen tai suunnitelman hyväksymisen esteenä.

Tavoite uhanalaisten luontotyyppien ja lajien merkityksen vahvistamisesta muun lainsäädännön mukaisessa päätöksenteossa on sinänsä ymmärrettävä. Kun kuitenkin esimerkiksi kaavojen

maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyt sisältövaatimukset jo edellyttävät luonnonarvojen huomioon ottamista kaavoja laadittaessa ja maankäyttö- ja rakennuslain 197 §:ssä on lisäksi viittaussäännös luonnonsuojelulakiin, jää uuden säännöksen merkitys kaavan lainmukaisuuden arvioinnissa ja erityisesti sen tuoma lisäarvo nykyiseen sääntelyyn nähden jossain määrin epäselväksi. Uusi säännös ei siten välttämättä selkeyttäisi uhanalaisten luontotyyppien ja lajien oikeustilaa muiden lakien mukaisissa päätöksentekomenettelyissä, kuten hallituksen esitysluonnoksessa on todettu.

8 luku Eliölajien suojelu

Ehdotetun luonnonsuojelulain 76 §:ssä säädettäisiin uhanalaisten lajien huomioon ottamisesta lupaa tai suunnitelmaa hyväksyessä. Näiltä osin Helsingin hallinto-oikeus viittaa edellä ehdotetun 66 §:n kohdalla lausumaansa.

Yleisesti ottaen Helsingin hallinto-oikeus pitää hyvänä sitä, että ehdotetun uuden luonnonsuojelulain 7 ja 8 luvuissa luontotyyppien ja lajien suojelua ja niistä poikkeamista koskevat säännökset on esitetty selkeämpänä kokonaisuutena kuin voimassa olevassa luonnonsuojelulaissa.

9 luku Vaihdanta, maahantuonti ja maastavienti

-

10 luku Maiseman suojelu ja hoito sekä luonnonmuistomerkit

-

11 luku Ekologisen kompensaation toteuttaminen

Luonnonsuojelulakiin lisättäisiin kokonaan uudenlaisena sääntelynä säännökset ekologisesta kompensaatiosta ja sen toteuttamisesta. Ehdotetun lain 101 §:ssä hyvittäviin toimenpiteisiin velvoittaminen on kytketty ELY-keskuksen myöntämiin poikkeamisiin luontotyyppien suojelusäännöksistä tai eliölajien suojelua koskevista säännöksistä (69 ja 85 §) sekä ELY-keskuksen päätökseen yksityisen luonnonsuojelualueen lakkauttamisesta tai rauhoitusmääräysten lieventämisestä (62 §). Ehdotuksen mukaan ELY-keskus joko asettaisi päätöksen ehdoksi hyvittävien toimenpiteiden toteuttamisen määräajassa hyvittämissuunnitelman mukaisesti tai vaihtoehtoisesti hyväksyisi päätöksessä heikennyksen ennakkollisen hyvittämisen.

Ehdotuksen mukaan ELY-keskus siis päättäisi ekologisen kompensaation toteuttamisesta osana asiassa tekemäänsä valituskelpoista päätöstä. On oletettavaa, että tällöin poikkeusluvista hallinto-oikeuksiin tehtävät valitukset kohdistuisivat myös ekologiseen kompensaatioon eli esimerkiksi siihen, että hyväksytyt hyvittämis-toimenpiteet eivät ole riittäviä. Tämä toisi näitä poikkeuslupia koskeviin valituksiin aivan uuden ja sisällöllisesti todennäköisesti vaativan elementin ja lisäisi näin osaltaan hallinto-oikeuden työmäärää. Tosin velvoittava sääntely kompensaatioedellytysten liittämistä poikkeuslupiin tulisi voimaan vasta hallituksen esitysluonnoksessa vielä avoimeksi jäävän siirtymäajan jälkeen.

12 luku Alueiden hankinta luonnonsuojelutarkoitukseen ja korvaukset

-

13 luku Luonnonsuojelun tiedonhallinta ja päätöksistä tiedottaminen

-

14 luku Luonnonsuojelun valvonta, hallintopakko ja rangaistukset

-

15 luku Muutoksenhaku

Helsingin hallinto-oikeus pitää perusteltuna ja lainsäädäntöä selkeyttävänä järjestöjen valitusoikeuden laajentamista ehdotetun lain 132 §:n 3 momentissa antamalla valitusoikeus myös valtakunnallisille järjestöille ja poistamalla nykyisen lain jossain määrin epä johdonmukaiset ja tulkinnanvaraiset tiettyjä poikkeuslupia koskevat valitusoikeuden rajaukset.

Samoin on asioiden luonteeseen nähden perusteltua, että ehdotetun lain 132 §:n 1 momentissa säädetään edelleen valitustieksi ympäristöministeriön luonnonsuojeluohjelmasta luopumista ja lunastuslupaa koskevista päätöksistä valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen, vaikka se poikkeaaakin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 8 §:n pääsäännöstä.

16 luku Voimaantulosäännökset

-

Huomiot muihin lakeihin ehdotettuihin muutoksiin

Huomiot muutoksista, joita on ehdotettu muihin lakeihin

-

Luonnonsuojelulain uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen

Miten lakiehdotus kokonaisuutena vastaa sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen?

-

Ilmastonmuutoksen hillintä

Miten näette ilmastonmuutoksen hillinnän luonnonsuojelulain ehdotettuna tavoitteena?

-

Ekologisen kompensaation eli luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten hyvittäminen

1) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat luonnonsuojelulain tavoitteiden saavuttamiseen?

-

2) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat toimialojen suunnittelemiin hankkeisiin?

-

Malminetsintä luonnonsuojelualueilla

Pidättekö tarkoituksenmukaisena rajoittaa malminetsintää luonnonsuojelualueilla

1) ehdotetulla tavalla poistamalla viranomaisen mahdollisuus myöntää lupa malminetsintään valtion luonnonsuojelualueilla?

-

2) muulla tavalla (miten)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita esityksestä

Lausunnon ovat valmistelleet hallinto-oikeustuomarit Jaana Moilanen ja Jukka Reinikainen.

Ann-Mari Pitkäranta

hallinto-oikeuden ylituomari

Vainionpää Suvi
Helsingin hallinto-oikeus